

Donderdag

den 7 September.

FRANKFORT, den 3^{den} September.

Onderscheiden dagbladen melden, dat er eene huwelijks verbindtenis aanstaande is tusschen den Hertog *Alexander van Wurtemberg*, (geb. 20 December 1804, zwager van den Hertog van Saksen-Koburg-Gotha) en prinses *Christina* van Frankrijk (geb. 12 April 1813); alsmede tusschen den Erfsprins van Saksen-Koburg-Gotha (geb. 12 Junij 1818) en Prinses *Clementine* van Frankrijk (geb. 3 Junij 1817). Zoo zou het Huis Saksen-Koburg-Gotha in vele opzichten met het tegenwoordig koninklijk stamhuis van Frankrijk verzwagerd worden.

— Uit Palermo wordt gemeld, dat 12 personen uit de kleine stad *Miserini*, die zich aan het jongste moorddadige oproer mede schuldig hebben gemaakt, de doodstraf hebben ondergaan. Onder hen bevond zich een knaap, die te zwak om een geweer te gebruiken, met een mes rondliep en de nog ademende slaoffers afmaakte.

BERLIJN, den 1sten September.

Hare Koninklijke Hoogheid prinses *Albrecht* is uit den Haag alhier aangekomen.

— Van den 31sten Augustus tot den 1sten September zijn te Berlijn aangegeven als door de cholera aangetast 67, en aan dezelve overleden 48 personen.

Van den 2^{den} September.

Berigten uit Petersburg van den 26sten Augustus melden, dat de Nederlandsche gezant, graaf *Schimmelpennink*, den 23sten aldaar op de stoomboot *Napljednik* is aangekomen.

— Van den 1sten op den 2^{den} dezer zijn te Berlijn door de cholera aangetast 97 personen, en daaraan gestorven 56.

ZWITSERLAND.

Aargau. Het onweder, 't welk Zaterdag den 12^{den} Augustus over Sarmenstorf trok, was het verschrikkelijkste, dat de oudste lieden zich herinneren kunnen. Na eenige nevelachtige dagen, pakten zich des avonds omstreeks 7 uur van alle kanten zwarte onweerswolken rondom het dorp samen; er volgde slag op slag, het donderde allerverschrikkelijkst, en het was als een onophoudelijk vuur tegen eene belegerde vesting. Jammerkreten vervulden de huizen; bijna overal werden toebereidselen gemaakt om met het onontbeerlijkste te vlugten. In geen huis wist men op welk oogenblik de bliksem zou inslaan. Het weder werd al erger, zoodat gansche huizegezinnen hunne woningen ontvloden. Het was een akelige nacht. Gedurende een uur volgden er zeker 24 slagen snel op elkander met een rood vuur en een gekraak dat de huizen er van daverden. Boomen in het dorp langs de huizen en buiten het dorp werden gescheurd, en op verscheidene plaatsen zag men de aarde door den bliksem opengespleten; ook op straat zag men vuur, als of er een vurregen was gevallen. Zwaveldamp was er duidelijk merkbaar. De onweerswolken schenen op de daken te liggen, zoo laag hing de bui. Nadat dit ontzettend tooneel bijna een uur aangehouden had, werd het eindelijk stil, terwijl er een weldadige regen nederviel. De menschen dankten de Goddelijke Voorzienigheid voor de wonderbare redding. Doch van den schrik herstelde ook de moedigste slechts langzamerhand.

Glarus. Den 24sten Augustus vergaderden de Nafelsers zonder hunne aanvoeders, in de opene lucht, en namen eenparig alles aan, wat er gevorderd werd. Reeds op denzelfden dag werd de helft der troepen ontslagen. Den volgende dag werd het katholieke aartsbisdom van Nafels naar Glarus verward. Van stukken, waaraan men vruchteloos zocht, schijnen in het huis van den landschrijver *Landolt* verborgen te zijn geweest. Deze is gevankelijk naar Glarus gebracht. Den 26sten Augustus werden al de troepen ontslagen.

LONDEN, den 2^{den} September.

HH. Belgische MM., welke dagelijks in het gezelschap van H. M. *Victoria*, het een of ander bekoorlijk oord, in de nabijheid van het kasteel te Windsor gelegen, te paard bezoeken, hebben gisteren, vergezeld van de hertogin van *Kent*, een bezoek bij H. K. H. de prinses *Augusta* afgelegd. Overigens duurt het verblijf van de ministers *Lansdowne* en *Melbourne* aan dit koninklijk kasteel nog voort, doch is heden de burggraaf *Palmerston* van hetzelfde naar deze hoofdstad teruggekeerd.

In het tegenwoordige bezoek van den Koning van België bij H. Britsche M. zegt de *Times* geene zyvarigheid te maken, daar, volgens het gewoone van dat blad, dit bezoek ongetwijfeld van allen staatkundigen aard, of van onderhandelingen tot het aanknoopen van een aanstaand huwelijk tusschen den Koningin *Victoria* en eenigen vreemden prins

ontdaan zijn zal, en zich hoogstens tot het mededeelen van eenige raadgevingen door voornoemden Koning aan deszelfs koninklijke niet, betrekkelijk den aanvang van haar bestuur, bepalen zal, zonder zich echter met het beslissen van eenig afzonderlijk vraagstuk der staatsin- de in te laten.

— Aangebrachte berigten uit Lissabon, loopende tot den 22sten Augustus, honden in, dat de gezamenlijke Portugesche ministers, ten gevolge van den bedenkelijken toestand, in welchen Portugal nogmaals verkeert, aan H. M. hun ontslag aangeboden hebben, en dat hetzelfde ook door laatstgenoemde, onder de voorwaarde echter van tot het samenstellen van een nieuw ministerie in functie te zullen blijven, aangenomen is. Met de moeilijke taak van het samenstellen van een nieuw ministerie heeft zich intusschen, op verzoek van H. M., de voorzitter van de cortes, de heer *Macario de Castro*, belast. Voorts heeft de vereeniging van de legermagt der maarschalken *Terceira* en *Saldanha* reeds plaats gevonden, en bevond zich hun hoofdkwartier thans te Rio Maior, zoodat de toestand van de hoofdstad zelfs steeds bedenkelijker wordt. Reeds eenige dagen vroeger is Oporto door den koninkliken bevelhebber dier stad, den burggraaf *Sa da Bandeira*, in staat van beleg verklaard.

— Volgens een' verslag van den heer *Brunel*, is het water reeds voor een groot gedeelte uit den Tunnel uitgepompt; — heeft het voltooide gedeelte van dien gang, voor zoo ver men het heeft kunnen onderzoeken, door de laatste inbraak niet geleden, — en hoopt hij spoedig de werkzaamheden weder voort te zetten.

PARIJS, den 2^{den} September.

De luitenant generaal der artillerie, graaf *Valde*, en de luitenant generaal der genie, baron *de Fleury*, zullen den hertog van *Nemburs* naar Afrika vergezellen.

— De hertog van *Nemours* zal de expeditie tegen Constantine als divisie-generaal bijwonen. De generaal *Darmemont* zal het opperbevel behouden. Het blijkt, dat de bij van Constantine gevorderd heeft, dat de Franschen de stelling van *Gaelma* zouden ontnemen, en dat daarop de onderhandelingen zijn afgebroken.

Van den 3^{den} September.

Uit Saragossa wordt dd. 27. Augustus het volgende geschreven:

Buerens is gedwongen geworden bij *Harrera* een gevecht te leveren, waarvan de uitslag den *Christino's* niet gunstig is geweest. Sedert verscheiden dagen had in zijn legerkorps eene groote gisting geheerscht. Officieren en soldaten morden luide tegen den generaal, die nu oordebaar achte zijnen geheelen staf in zijn kabinet te doen bijeenkomen. Hier gaf hij hun kennis van de bij hem ontvangen gouvernementale depêches, die hem verplichtten om geen gevecht te leveren, en zoo veel mogelijk alle gevechten te ontwijken, welke de vijand hem zoude aanbieden. De generaal verklaarde, dat niet zijne persoonlijke gezindheid, maar de nooddwang eener menigte zamenloopende omstandigheden oorzaak was van de werkeloosheid, waarin hij zijne soldaten had laten blijven; dat hij echter noodig vond hun te bewijzen, dat zijn gedrag niet het gevolg was van eene schandelijke lafhartigheid, en dat hij den dood geenszins vreesde. Voorts deed *Buerens* zijne Officieren opmerken, dat zij slechts 7000 man voetvolk en 400 ruiters hadden, terwijl de vijand 22 bataljons en 1200 ruiters telde. « Beslist nu, » dus eindigde de opperbevelhebber zijne rede: « Beslist nu, met kennis van zaken, wat wij te doen hebben. Ik heb geen uitslag in het vuur te brengen, als gij het begeert. »

Het antwoord was de algemeene kreet: « voorwaarts! » De generaal trof zijne beschikkingen. Het vuur heeft vier uren aangehouden. Beiderzijds is met de felste verbittering gestreden; daar echter eene der *Christino* kolonnes door het gros der *Carlistische* armee wierd in de pan gehakt, heeft men wel het slagveld moeten ruimen. Het getal der dooden is onbekend; dat der gekwetsten is 150. *Buerens* zelf heeft eene ligte wonde aan de borst bekomen.

«Uit Saragossa schrijft men van den 28sten Augustus.

« Het verlies der *Christinos* in het gevecht te *Harrera* is zeer groot. De gewonde officieren en soldaten, alhier aangekomen, schatten het verlies op 3000 man. Het bataljon van *Cordova* heeft alleen 33 zwaar gewonde officieren. De generaal *Qulez* zou aan zijne wonden zijn overleden. De *Carlisten* hadden 10,000 man voetvolk, 1200 man cavalerie en 10 stukken geschut, en de *Christinos*, onder *Buerens*, hadden 7000 man voetvolk en 400 man cavalerie. »

— Eene telegraphische depêche uit *Bajonne* zegt, dat men gevecht van eene revolutionnaire beweging te *Pampeluna*, op den 7^{den} September

LE RETOUR DES NASSAU.

Las de gémir sous un règne éphémère,
Le peuple belge, après tant de malheurs,
Croit au retour des Nassau qu'il vénère,
Qu'ont éloignés de factieux trompeurs.
REVIENS, GUILLAUME, AU PEUPLE QUI T'APPELLE!
Reviens à lui, puisqu'il revient à toi!
Il te sera désormais plus fidèle,
Tu le verras le soutien de son roi.

Plus de bonheur, loin d'un père si sage,
Chacun le dit en répandant des pleurs,
Chacun voudroit lui payer son hommage,
Puisque lui seul règne sur tous les cœurs.
REVIENS, GUILLAUME, ET RESSAISIS TA PLACE!
Chacun t'attend, tu combleras nos vœux,
Chacun au Ciel demande cette grâce;
Reviens, grand roi! reviens nous rendre heureux.

Het Journal de la Haye heeft waarschijnlijk die verzen en wat er in proza voorafgaat, overgenomen, om den vreemde te doen zien, dat er in België nog eene aanzienlijke partij ten behoeve van onzen Koning bestaat; maar wij gelooven, dat een gouvernement, hetwelk, zonder vervolging, een dagblad verzen laat verspreiden, waarin een ander dan de aldaar heerschende vorst, onbewimpeld wordt ingeroepen en uitgenoodigd om zijne plaats te hernemen, in het oog der vreemden sterker gevestigd schijnen moet, dan dat, hetwelk, in eene *exceptionele* wet, tonteentelling en opsluiting van niet minder dan 5 en niet meer dan 10 jaren bedreigt tegen degenen die door openbare gesprekken, uitroepingen, of geschriften, zullen getracht hebben oproer te verwekken of opstand te begunstigen." Wij gelooven geenszins, dat iedereen in België naar het herstel der vorige orde van zaken wenscht; maar wij houden ons nogtans evenzeer overtuigd, dat er in België eene partij voor onzen Koning bestaat, als wij verzekerd zijn, dat er in Nederland geene voor LEOPOLD of de Belgen aanwezige is. Evenwel schijnt het Belgische gouvernement zich sterk genoeg te rekenen om een dagblad straffeloos te laten uitroepen: "Keer terug, WILLEM, en herneem uwe plaats!" terwijl het onze, jaarlijks, de wet tot betengeling van onrust en kwaadwilligheid laat hernieuwen.

Zonder te begeeren, dat men bij ons het inroepen van LEOPOLD of der Belgen toeliet, meenen wij, dat het waarlijk niet noodig is, eene *exceptionele* wet tegen dergelijke van alle gevaar ontbloote dwaasheid te maken.

Het Gouvernement en de Afscheidenen.

Qui bene distinguit bene docet.

(De Redactie heeft aan dit ingezonden stuk geen plaats willen ontzeggen, ofschoon zij met den geachten Schrijver niet instemt.)

Er wordt in onze dagen zoo veel geschreven en zoo veel gesproken over de afscheidenen en over de maatregelen van het gouvernement tegen deze *hæret*-Christenen, dat het ons niet onnoodig voorkomt nog een enkel woord daarover te zeggen, zonder vooringenomenheid en zonder partijdigheid.

Godsdienstige dweeperij vinden wij door alle tijden heen en bij alle volkeren, als de rijke bron van onrust, van beroerten, van moord en vervolging. — De zuivere leer van den Zaligmaker, die, wel begrepen, de menschen enkel tot liefde en tot verdraagzaamheid had moeten aan sporen, heeft meer bloed en tranen gekost dan alle de overige godsdiensten te zamen genomen.

Ook ons Vaderland, destijds zoo ver vooruit bij de andere landen van Europa, in verlichting en beschaving, (waarom helaas! zijn wij blijven stilstaan!) zag in 1618 en 1619 de godsdienst tot dekmantel gehезigd van alle onedele driften, en naauwlijks van het juk van Roma ontslagen, werd aan het hervormde Nederland eene andere ik zoude bijna zeggen, nog ondragelijker slavernij opgedrongen, door de beruchte Dordsche Synode. — De magtigen der aarde stonden aan het hoofd en het domme gemeen volgde. Er konde vervolgd en mishandeld worden, en, waar zulks plaats heeft is men altijd zeker van den bijval der menigte.

In den loop van twee eeuwen echter, kreeg allengs het gezond verstand de bovenhand boven de dweeppzuchtige razernij, die vrijmagtig beschikte over zaligheid en verdoemenis, en stoutmoedig was getreden in het oordeel Gods.

De in zoo vele opzichten uitmuntende BILDERDIJK, die, door gekrenkte eigenliefde, tot eene soort van gevaarlijke zwartgalligheid was gebracht, en, niet meer wist waar hij het zoeken zoude, viel nu de onchristenen dezer eeuw op het lijf, en, hebbende twee bekeerde Joden tot lijfstaalieren, atak hij het eerst de alarm-trompet. — Het ware kenmerk des christendoms, liefde, werd nu voor onchristelijk uitgekregen en niet alleen Heidenen, Joden, Turken, Roomschen, Remonstranten, Lutheranen enz., werden nu tot het eeuwige vuur gedoemd,

maar ook alle Hervormde Protestanten die niet uitverkoren waren. Eenige ziekelijke en zenuwachtige mannen, en baardelooze jongelingen, maanzieke meisjes en vrouwen op hun retour, zoo als de Franschen die noemen, voegden zich bij dat leger van uitverkorenen, en het spel was aan den gang.

Tot dus verre had de staat met alle deze wisselvalligheid en dwaasheid niets te maken. Het regende boeskeus, waarin zij, ongelukkige niet uitverkorenen, ons vonnia konden lezen, maar daarbij bleef het.

Voor eenige jaren echter, veranderde de zaak van gedaante. De kerk in de kerk bekeeren, was in het oog van sommigen onmogelijk. Men moest zich van de onchristelijke Hervormde gemeente, die gehoorzaamde aan de verordeningen van de Synode van 1816, afscheiden, men moest op zich zelve staan, en vrij en ongehinderd kunnen schelden en verdoemen. — Dit begrip van heethoofdige jonge leeraars, die zich op hunne standplaats in den engen kring hunner betrekkingen verveelden en indachtig waren aan het: *dulce est digito monstrari et dicere, hic est*, vond weldra bij de heffe des volks bijval, en zij daar de afgescheidenen op het tooneel.

Men vergeve ons deze lange inleiding, die noodig was om ons te brengen op het ware standpunt, om de zop zeer aangewillene handelwijze des bestaurs te beoordeelen.

Ook wij zouden het hartelijk betreuren indien het bestuur had van gevangen met art. 291 van het wetboek van strafregt toe te passen op stille en rustige ingezetenen, die, in hunne woningen, zich verespigden om een gebed, een lofsang tot God te mogen hebben.

Maar dat vereenigen in de woningen, dat stil aanbieden van den Almachtige in geest en waarheid, lag niet in de begrippen van de hoofden der afgescheidenen. — Er moest openbaar schandaal zijn, men moest vervolgd worden, om des te harder te kunnen schreeuwen. — Die voorstanders van ongestoorde godsdienst-oefeningen hebben aangevangen met daden van geweld, in het kerkgebouw zelf, om de godsdienst-oefening hunner andersdenkende medechristenen te verstoren. (Vid. de procederes tegen de kock c. s. te Ursum).

Wij zullen de geschiedenis der afgescheidenen hier niet ter neder schrijven; die is overleekend. Wij zullen de daden van het bestuur toetsen aan de wet.

Mr. G. GROEN VAN PRINSTERER, die, waarschijnlijk ten gevolge van zijn ziekelijk en zenuwachtig gestel, mede een *hæret*-christen is, heeft een boekken geschreven, dat hier en daar bondige, maar meestal onphistische redeneringen bevat. Eenige zijner stellingen willen wij onderzoeken, ons voorbehoudende nader terug te komen op ziele denkbeelden over onderwijs, waarvoor ons de Hemel genadig biddet. Op bladzijde 64 schrijft de Hr. GROEN met zoo vele woorden ter neder: Er heeft in Nederland vervolging om dat godsdienst wille plaats.

Wij weten niet hoe men zoo iets durft beweerden, zoo minnig afgig met de waarheid.

Niet om der godsdienst wille is iemand in Nederland vervolgd, en hierbij beroepen wij ons op alle gewezen vonnissen; maar er zijn menschen vervolgd, die, onder den dekmantel van godsdienst, de openbare orde en veiligheid stoorden.

Indien het bestuur, om des geloofs wille, vervolgd, zouden wij onze stem luid mede verheffen tegen zulke onbetamelijke handelwijze. Ook wij vragen van hetzelfde vrijheid van godsdienstige begrippen, ongestoorde uitoefening van godsdienst en bescherming voor deze. Waar wij vragen tevens dat het bestuur orde en veiligheid handhave, wij vragen niet alleen dat het bestuur zelve onze godsdienstige begrippen eerbiedige, wij vragen dat het ons vrijware, dat wij niet op 's Heeren straten, op openbare plaatsen, in het open veld worden verguisd, beschimpt en vervloekt, en tot het eeuwige vuur verwezen, door dolle ijveraars.

Dat hebben de afgescheidenen gedaan, en zij daar in ons overtuiging, waarvoor zij regelmatig zijn vervolgd en gearrest. Het is art. 291 van het strafwetboek op hen toegepast, dat zeer in ons Vaderland niet meer in werking konde komen, dan door de aanhoudende pogingen van overige dweeppers, die door hunne gedragingen strenge maatregelen hebben uitgelokt.

Art 190 der grondwet waarborgt volkomen vrijheid van godsdienstige begrippen. Te begt merkt de Heer GROEN aan dat zulks meer beteekent dan: de gedachten zijn vrij! Het beteekent dat de Heer GROEN mag zeggen en schrijven, dat hij allen voor onchristenen houdt die niet Dordsch gereformeerd zijn; dat zijn buifman mag zeggen en schrijven, dat hij geen heil ziet buiten de Synagoge; dat een ander mag beweerden dat de leer van MAHOMED de voortrens verdient boven alle andere leerstelsels; het wil zeggen dat wij mogen beweerden dat wij hechten aan de leer van PAULUS, dat de liefste het meeste is, en dat wij dus alle liefdelooze en verdoemenis predikende leeraars houden voor tegenstanders van de ware leer van Christus, en dat wij dus de Dordsche ijveraars en hunnen aanhang beschouwen als de wezenlijke onchristenen.

Dit is de ware zin van art. 190, en dat art. geeft dus tevens het

regt, om volgens zijne eigene begrippen de Godheid te dienen: maar binnen godsdienstige gebouwen of binnen de wanden van zijne eigene woning, maar niet in het openbaar, niet in het open veld, niet aan den grooten weg.

Wil men die vrijheid zoo verre uitstreken, en het bestuur de magt ontzeggen om zulke predikingen te beletten, dan zouden wij het kunnen beleven, dat aan de eene hoek van een stads-plein, een Messiasaris zijn spreekgestoelte verrief en sprak tot de geloovige Katholieke zielen; aan den anderen hoek een Rabbijn zijne geloofsgenooten tot volharding aanmaande in het verwachten van den Messias; een Lutheraan en een Remonstrant zouden de andere hoeken bezetten, terwijl het centrum, ingetomen door een Dordsch ijveraar en de zijnen, met bukkeke psalmgezang het tooneel zouden volmaken. — De dwaasheid van zoodanige stelling valt dadelijk in het oog. En waarom zoude men dan aan vrijwillig zich afgescheiden hebbende Gereformeerden een regt verlenen dat men aan anderen weigert.

Het bestuur, na deze uitverkorene, zich noemende rustige en vredelevende Christenen te hebben aangenaamd geene zoodanige openbare vergaderingen te houden, heeft bij gedurige weigering van gehoorzaamheid de regterlijke magt ingeroepen, en, nadat zij in 1ste en 2de in stantie wederom weigerde, en zich evenwel veroordeelde aan de justitie te onderwerpen, heeft dat bestuur te regt, in het belang der goede orde en tot handhaving der gehoorzaamheid die ieder aan de wet verschuldigd is, dat ongehoorzaam en muiziek volkje door de gewapende magt laten uiteen drijven.

Waren de afgescheidenen rustig binnen hunne woningen gebleven om daar te bidden en te zingen, het bestuur had zich daarmee waarschijnlijk niet bemoeid: maar zij zijn begonnen met daden van geweld, met openbaar schandaal en met onbescheidene en onbetamelijke verlogen en met miskenning van het wereldlijk gezag, zeggende dat zij meer Hem moesten gehoorzamen, die ziel en ligchaam te gelijk konde verdoeven, dan aan de magten dezer aarde. — Een bestuur, dat zulks zoude duldend, zoude niet voldoen aan de verplichting die aan hetzelfde is opgelegd en ware door deszelfs zwakheid zijnen val nabij.

Men moet dus de handelwijze van het bestuur in dezen niet beschouwen als op zich zelve staande, maar in verband met al het gebeurde, en dan zal een groot gedeelte van het verwijt, dat sommigen aan hetzelfde doen, van niet grondwettig te handelen, in het oog des onpartijdigen wegvallen.

Tot dit verwijt van ongrondwettige handelwijze bragt de Hr. GROEN de inlegering bij de afgescheidenen.

Art. 212 van de grondwet, het marsch-reglement en het reglement op de inlegering der troepen spreken van inkwartiering; deze inkwartiering komt ten laste van den staat, en moet geschieden zonder onverschuldigd, uitsondering of voorregt.

Dit alles is volkomen waar. Maar hier wordt gesproken van de gewone bewegingen der troepen, hetzij in vredes- hetzij in oorlogstijd, in het algemeen belang van den staat. Van inlegering konde bij de grondwet wel niet gesproken worden, want die moet geschieden bij onderscheid en bij uitzondering, bij hen die dezen maatregel noodzakelijk maken. Laat ons de zaak eenigzins nader beschouwen.

Bijna alle rechtbanken, voor dewelke deze zaak heeft gediend, hebben de vergaderingen der afgescheidenen als strafbaar beschouwd. — De afgescheidenen hebben zich daaraan niet gestoord, en zijn herhaaldelijk weder vergaderd en herhaaldelijk weder veroordeeld.

Het bestuur vond hunne handelwijze strafbaar: de regterlijke magt bevestigde, door hare vonnissen, deze meening. Het *res judicata pro veritate habetur*, geldt ook voor het bestuur, en hetzelfde was dus van toepassing zeer in deze zaak, als in alle anderen, om de gewijsden van de regterlijke magt te doen eerbiedigen. — Wanneer nu de afgescheidenen telkens met ophef bekend maken, lang te voren, dat zij voornemens zijn in het een of ander dorp hunne onrustige vergaderingen te houden, dan vragen wij of het bestuur zulks moet voorkomen al dan niet? en of het niet strydig zoude zijn met alle denkbeelden van goede orde in eenen staat, dat men een hoop oproerige burgers (want oproerig is ieder die zich verzet tegen de uitspraken van de bevoegde magten in den staat) niet belette hunne strafbare voornemens uit te voeren?

Het is de plicht van het bestuur, niet alleen dat wanorden en bevoeren te dampen, maar om die te voorkomen.

Wij hebben predikatiën van die vredelievende mannen bijgewoond, en wij verklaren oprecht, dat de smaad en schimpredenen der voorgangers, tegen anders denkenden, zoodanig grof en buitensporig waren dat zeker, in ieder ander land dan in Nederland, de menigte de beledigders niet ongestraft zoude hebben laten vertrekken.

Die vergaderingen, dat schandaal moest dus voorkomen worden, zoodra het bestuur daarvan kennis droeg, en dit konde niet anders voorkomen worden dan door inlegering, daar de afgescheidenen noch door de burgemeesters en hunne vermaningen, noch voor de regterlijke magt tot rust werden gebracht.

Die inlegering konde niet, volgens den heer GROEN, geschieden bij de kwaadwilligen, die de afgescheidenen, die alle de ingezetenen zonder onderscheid ten koste van den staat.

Daarin zoude naar onze wijze van ziele gene schreeuwende onrechtvaardigheid gelegen zijn, dat men de goeden met de kwaden zoude straffen. — Indien eenige ingezetenen eener gemeente moedwillig weigerden hunne belastingen te voldoen, en dien ten gevolge inlegering bekwamen, zoude men deze inlegering, met even veel regt, ten koste der regelmatig betalende belastingsschuldigen kunnen brengen.

Laat de afgescheidenen zich rustig houden en bedaard de beslissing hunner zaak afwachten, in stilte den Heere dienende naar hunne

meening, zonder opschudding of schandaal, en de inlegering zal opkomen. — Zoo lang de regterlijke magt hunne onstuimige bijeenkomsten voor strafbaar houdt, is het bestuur verplicht de goede orde te handhaven, en den last te brengen op de schouders van hen die zich tegen het gezag moedwillig verzetten.

De aanhaling van art. 171, 197, 198, 167, 183 en 172 van de grondwet is dus geene wederlegging waardig.

Dat men de boefen streng invordert, is mede een punt van verwijt. — De regter veroordeelt dikwijls, omdat hij zulks volgens eed en geweten verplicht is, hoewel hij medelijden heeft met den overtreder die, uit onkunde, of door verleiding zondigde. — Dan kan het politiek gezag bij de toepassing en uitvoering van het vonnis met zachtheid te werk gaan. De Konink kan gebruik maken van zijn schoonste voorregt, en genade verleen. — Maar welken naam zoude men geven aan die zachtheid en versoepeling, wanneer het verstekte en telkens op nieuw veroordeelde overtreders geldt? zwakheid? Neen! onvergeeflijke dwaasheid.

Na deze vliegende beschouwing van de handelwijze der bestuurders legens de afgescheidenen, besluiten wij met den hartelijken wensch, dat hetzelfde voortaan het heiligdom der burgers, zijne woning, door deszelfs agenten doe eerbiedigen, hetzij er zich twintig of honderd vergaderen om te zingen, om te bidden en te leeraren; mits dat bidden, en zingen en leeraren niet geschiede met opene deuren, en de voorgangers, tegen de denrettelijk geleerd, even zoo spreken tot de vergaderde menigte daar buiten, als tegen de vergaderde menigte daar binnen.

Wij wenschen vurig dat de regering aan de afgescheidenen gelegenheid en vrijheid verschaffe, om zich vrij en ongehinderd te kunnen verzamelen; want hoewel wij voor ons weinig waarde hechten aan die bidders op de hoeken van de straten, waartegen reeds de Zaligmaker heeft gewaarschuwd, zoo ware het mogelijk, dat er, hoe onwaarschijnlijk ook, gemoedelijke Christenen onder waren, en de Heere heeft gezegd: waar er drie in mijnen naam zullen vergaderd zijn, zal ik in hun midden zijn. — Vrijheid dus voor allen, gelijkheid voor iedere godsdienstige gezindheid; maar vrijheid en gelukheid naar de wet.

Gevaar voor den staat kan er in de leer der afgescheidenen niet gelegen zijn. Want het gebouw der dwaasheid stort in door zijne eigene zwaarte.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 5 Sept. 2 El 5 Palm 0 Duim; gewassen 24 Duim gevallen 0 D;
Den 6 Sept. 2 El 7 Palm 0 Duim; gewassen 20 Duim gevallen 0 D.

Advertentiën.

Den 5den September 1837, beviel voorspoedig van een zoon
G. B. F. BONZAIER, geliefte huisvrouw van
W. G. S. LIX-RAAVEN
Predikant te Loenen op de Veluwe.

AANBESTEDING.

DE HOOGEDIJKSTOEL VAN OVERBETUWE is voornemens, op Zaterdag den 23sten September 1837, des middags ten 12 ure, ten huize van den Kastelein ZEGEER DERKSEN, te Lent, aan den minst aannemende aan te besteden:

- 1°. Het maken van vierduizend achthonderd vierkante Ellen BESLAGWERK, tegen den nieuw verhoogden dijk onder Andelst,
- en 2°. Het verwerken van negentig vinnen RIJSWAARDENHOUT, tot het leggen van een BLEESLAAG en het opruimen van het vervallen PAK- EN BESLAG-WERK langs den regter oever van de Waal, aan het beneinde van den Rijswaard te Bommel;

Waarvan de conditiën van aanbesteding acht dagen te voren ter visie zullen liggen ten huize van de Wed. DEYS, te Andelst; alsmede van den Kastelein ZEGEER DERKSEN, te Lent voornoemd, en van de Wed. H. HENDRIKS, te Gent Vespe; terwijl bij den Dijkmeester A. VAN OPPENBRAAIJ, te Bommel, omtrent een en ander informatiën kunnen worden bekomen.

ZEG HET VOORT.

† § † Tegen 10. November te huur een KOETSHUIS en STAL voor drie Paarden, beiden gestudeerd, te bevragen bij Mr. EVEKINK BUSGEMAN.

† § † Wordt verlaagd op een Landgoed in Gelderland een E. R. S. G. VAREN-TIENMAN, die volkomen kan op, ingezonden, stockhoorn, en vromen koken en werken kan. Gegadigden worden verzocht, zich met vrachtwijze brieven en opgaven van diensten, kunde en godsdienst, santomelden, bij den directeur der Posten te Doesborgh, onder Letter B.

† § † De Katoenweverij alhier zal van heden af aan op den zelfden voet worden voortgezet door en onder de firma van J. G. en E. G. LAVINO. Arnhem, den 1sten September 1837.